

Отже, підготовка старшокласників до сімейного життя є важливим чинником, що сприяє формуванню щасливої майбутньої сім'ї. Інформування молодих людей про різні аспекти шлюбно-сімейних відносин дозволить підвищити рівень їхньої готовності до створення сім'ї.

До перспективних напрямів досліджень у цій сфері є дослідження сімейних цінностей як передумови підготовки старшокласників до майбутнього шлюбу і створення сім'ї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Главник О. П. До проблеми сімейного виховання: гендерний аспект / О. П. Главник // Зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д. – К. : ГНОЗІС, 2003. – Т.V. – Ч.6. – С. 46-54.
2. Говорун Т. В. Гендерні аспекти усвідомленого батьківства : [навч. посібник] / Т. В. Говорун, В. П. Кравець, О. М. Кікінежді, О. Б. Кізь. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 144 с.
3. Демидова Т. А. Проблеми підготовки молоді до сімейного життя / Т. А. Демидова // Психологія. Збірник наукових праць НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 1. – К., 1998. – С. 133-135.
4. Кравець В. П. Теорія і практика дошлюбної підготовки молоді / В. П. Кравець. – К. : Київська правда, 2000. – 688 с.
5. Яворська Л. Г. Статеве виховання як відповідь на реалії сьогодення та актуальний напрямок підготовки молоді до сімейного життя / Л. Г. Яворська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2005. – №7. – С.132-135.

А. О. Метик

*Магістр I курсу спеціальності «Соціальна робота»
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка,
andriiu0208@gmail.com*

*Науковий керівник –
доктор педагогічних наук, професор
В. А. Поліщук*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ СЕРЕД УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

Молодь нашої країни формується у складних соціокультурних умовах економічних і політичних суперечностей, неврівноваженості соціальних процесів, криміногенності суспільства. Спостерігається тенденція до загострення соціально-економічних, психолого-педагогічних та медико-біологічних факторів, які

детермінують деструктивну поведінку неповнолітніх. Зростає чисельність дітей із порушенням норм поведінки та тих, які відносяться до „групи ризику” і долучаються до раннього алкоголізму, наркоманії, проституції. А наслідком цих явищ є ВІЛ-інфікованість, агресивна та аутоагресивна поведінка. Переважна більшість злочинів неповнолітніх (60-70%) скоюється ними саме під впливом алкогольного та наркотичного сп'яніння. Найгостріша проблема суспільства – поширення наркоманії серед підлітків.

Українська учена О.В.Безпалько зазначає: „Наркоманія – хворобливий психічний стан, зумовлений хронічною інтоксикацією організму внаслідок зловживання наркотичними засобами, що віднесені до таких конвенцією ООН чи Комітетом з контролю за наркотиками при Міністерстві охорони здоров'я України і характеризується психічною та фізичною залежністю від них” [1, с.107]. Наркоманія – це загальна назва захворювань, які зумовлені вживанням у немедичних потребах деяких лікарських або інших речовин синтетичного чи рослинного походження для відчуття специфічних переживань.

Наркоман – це тяжко хвора людина. У нього характерний зовнішній вигляд: шкіра сіра, м'язи в'ялі, вираз обличчя байдужий, нерідко тупий, мова сповільнена, хода невпевнена, погляд незвичайний.

Наркоманія спотворює особистість людини, змінює її характер. Наркомани стають егоїстичними, бездушними, підозрілими, брехливими, емоційно невірноваженими. У них погіршується пам'ять, знижуються розумові здібності. Наркомани важко уживаються з людьми.

Проблемою наркотизації населення займаються різні спеціалісти. Усі вони дивляться на цю проблему через призму своєї науки. Так медики розглядають наркоманію, як хворобу людини. І.Н. Коршко, В.І. Лазаренко у своїх роботах особливу увагу приділяють саме лікуванню наркоманії [3, с.10], [5, с.86 – 89]. Юридичний аспект полягає в тому, що науковці пов'язують наркоманію зі зростанням злочинності та кримінальною відповідальністю.

В.В. Беспалько виділяє психологічні та соціальні проблеми дитячої і підліткової наркоманії [2, с.57 – 59]. Науковці цього напряму працюють над розробкою профілактичних програм, вивченням причин, наслідків наркотизації населення. Технологічний аспект проблеми поширення наркоманії займається вивченням і розробкою різних технологій попередження наркоманії, зменшення шкоди, завданої нею.

Сучасна соціально-педагогічна наука більше уваги приділяє проблемам алкоголізму, тому у відношенні до цього захворювання розроблена і, не дивлячись на деякі недоліки, здійснюється загальнодержавна програма профілактичних і лікувальних заходів. Стосовно наркоманії, особливо методів первинної профілактики, така робота практично не проводиться. А якщо і проводиться, то має вузьковідомчий непостійний характер. Особливо небезпечним є те, що наркоманія в умовах сьогодення значно помолодшала, і ця тенденція є сталою.

Відомо, що сучасний стан розвитку профілактичної роботи з попередження наркозалежності серед учнів загальноосвітніх шкіл потребує аналізу теоретико-методичних засад заявленої проблеми.

Насамперед, потрібно розглянути концептуальні засади діяльності соціального працівника в сучасному соціумі. Це турбує медиків, соціологів, юристів, педагогів та громадськість. Аналізуючи філософську, соціологічну, психолого-педагогічну, юридичну літературу було виявлено той факт, що в нашій державі довгий час замовчувалась проблема наркоманії, що породило певні негативні результати, зокрема: недостатня інформованість населення про шкідливість наркотиків і наслідки їх вживання, нерозроблені медичною наукою методи раннього виявлення і ефективного лікування хворих на наркоманію, сформувалось благодушно-поблажливе ставлення до наркотиків, як розваг, які приводять у світ незвичайно приємних відчуттів, хоча отруюють і руйнують організм [4].

Ця небезпека суттєво збільшується внаслідок подовження стрімкого поширення цього явища соціальної паталогії. Тому, на мою думку, профілактика наркоманії є однією з найбільш пріоритетних соціальних проблем і на її вирішення мають бути спрямовані скоординовані зусилля державних органів, медичних установ, силових структур, громадських організацій та особливо закладів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: Навч. посіб. – К.: Логос, 2003. – 134 с.
2. Беспалько В.В. Психологічні та соціальні проблеми дитячої і підліткової наркоманії // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – №4. – С. 57 – 59.
3. Кокун О.М. Передумови та негативні наслідки розповсюдження наркоманії // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. - №10. – С. 10 – 11.
4. Личко А.Е., Битинский В.Л. Подростковая наркология. – М. 1991. – 206 с.
5. Сучасні підходи та моделі розв'язання проблеми попередження правопорушень, наркоманії серед учнівської і студентської молоді: Зб. наукових статей та матеріалів передового досвіду. – Київ: ІЗМН, 1997. – 288 с.